

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа №1 им. А.Коцова с. Гизель» МО-Пригородный район**

Рассмотрено:
на заседании МО
Протокол № 1
« 5 » сентября 2017 г
Руководитель МО И.Т.Томаева

Согласовано:
Зам. директора по УВР
Ф.М.Яхьяева
« 7 » сентября 2017 г

Утверждаю:
Директор МБОУ СОШ №1
Ф.Г.Кундухова
« 7 » сентября 2017 г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА ПО РОДНОМУ ЯЗЫКУ.

Класс:2

Учитель: Э.А.Дзестелова

Количество часов: всего – 68; в неделю – 2 часа

Плановых контрольных диктантов : 4 часа

Учебник: Ирон æвзаг. Дзампаты Ларисæ. Дзæуджыхъæу, 2013 аз.

Æмбарынгәнән фыстæг.

Кусæн программæ арæзт æрцыд ног стандарты домæнтæм гæсгæ æмæ ЮНЕСКО-йы кафедрæйы арæзт ахуырадон комплекты бындурыл. Ирон литературон кæсынадæн лæвæрд цæуы къуыри 2 сахаты (æдæппæт 34 ахуырадон къуырийы-68 сахаты)

Райдайæн скъолайы бындур æвæрд æрцауы сывæллæтты алывæрсыг рæзтæн.

Уымæ гæсгæ ирон æвзаг ахуыр кæныны хъуыддаг арæзт у ахæм нысан æмæ хæстæ сæххæст кæнынмæ:

- хъуамæ сывæллæттæ сæ кæрæдзимæ иронау дзурын сахуыр уой. Уый тыххæй та хъæуы фидар фæлтæрддинад кæсын, фыссын æмæ хъуыды кæнынæй;

- иумæйаг ахуырадон зонындзинæдтæ бæрзонддæр кæнын; ныхасы рæзтыл кусын; фылдæр базонинмæ æмæ интеллект уæрæхдæр кæнынмæ тырнын;

- мадæлон æвзаджы фæрцы сывæллоны алывæрсыгæй хъомыл кæнын;

- хъазты хуызы сывæллæтты эмоционалон уавæр рæзын кæнын;

- зонындзинæдтæ фылдæр кæнынмæ тырнындинад рæзын кæнын.

Ног (дыккаг фæлтæры) стандартты домæнтæ сты, цæмæй Уæрæсейы цæрæг алы адæмæн дæр йе 'взаджы кад се 'хсæн бæрзонддæр ист æрцауа, цæхгæр фæхуыздæр уа йæ ахуыр кæныны хъуыддаг. Уыцы хæстæ та æххæст кæны райдайæн скъола.

Ирон æвзаджы программæйы сæйраг идея у скъоладзауы ахуыры процессы сæйраг архайæг уæвынмæ сразæнгард кæнын.

Ирон æвзаджы программæйы сæйраг хицæндзинад – скъоладзаутæн комплексон æгъдауæй æвзаджы тыххæй зонындзинæдтæ раттын.

Æвзагзонынады программæйы спецификон хицæндзинæдтæ:

- мадæлон æвзагыл дзурыны нормативон арæхстдинад: дзырдты растфыссынад æмæ растдзурынад, хъуыдыйæдты арæзт æмæ фыссынад.
- лингвистикон компетенци: æвзаджы иуæгты системон ахуырад, сæ арæзт, зæлынад, фыссынад æмæ ныхас;
- ныхасы компетенци: ныхас æмбарын æмæ дзы арæхстджынай пайда кæнын хъуыдыйæдтæ аразгæйæ;
- коммуникативон компетенци: æвзагæй пайда кæныны фæлтæрддинад ныхасы алыхуызон сферæты рæзын кæнын (царды, ахуырады æмæ а.д.);

- культурон компетенци:
- лингвокультуроведческая (лингвокультурологическая) компетенция: изучение русского языка проводится на основе диалога национальной культуры с русской культурой с целью более глубокого понимания их обеих, а также русского языка и русской речи, созданных на русском языке произведений, для подготовки учащегося к межкультурной коммуникации и для его воспитания как поликультурной личности.

Программæ домæ, цæмæй ахуырдаутæ хицæн кæной мыртæ æмæ дамгъæтæ

Программæ домæ, цæмæйскъоладзаутæ базонийтекстысæйрагдæрхъуыдырахицæнкæнын, уацмысымидисхиныхæстæйрадзурын, дзырдтынысаниуагзонин, текстæнйæ аивадон æууæлтæ рахатын; сахуыруойхъуыдыкæнын, рæзасæ аивадон æнкъарынад, цымыдис æмæ разæнгардкæнойчиныгкæсынмæ.

Æвзагзонадыпрограммæйысæйрагнысан:

- гуырынкæнынуарзондзинадмаделон æвзагмæ, куыд æппæтиронадæмыкультурæйы æвдисæнмæ;
- ахуырдаутæмирон æвзаджыарæзт æмæ функционалархайдалысферæты æмæ ситуациызониндзинæдтæ рæзынкæнын;

Æвзагзонадыпрограммæйысæйрагхæстæ:

- ирон æвзагмæ уæлдай ахаст гуырын кæнын, куыд ирон культурæйы аивдæр фæзынд;

- разæнгард кæнын дзургæ æмæ фысгæ ныхасы культурæйы бындурон ахуырмæ,
- раттын зониндзинæдтæ ирон æвзаджы нысанти системæй йæ арæз æмæ йæ функцитæ
- зониндзинæдтæй практикон æгъдауæй пайда кæнын литаретурон æвзагыл дзургæ æмæ фысгæ ныхасы

№	Сахæгты нымæц	Урочы темæ	Универсалон ахуырадон архæйдтыгæ	Урочы тип	Равзариног фарстатæ	Скъоладзауты зониндзинадтæм домæнтæ	Нымæц		
							Пълан	Факт	
		Скъола Фыццаг къласы рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын.	Зониндзинадтæ райсыныл архайд (познавательные): информаци агурын чиныджы, таблицæты, иллюстрациты, схемæты, компьютеры. Анализ кæнын (сæйраг хъуыды хицæн кæнын, цæмæй арæзт у), хатдзæгтæ кæнын фактты бындурыл. Фæзындтæ æмæ факттæ къордтыл дих кæнын. информаци аразын (пъланы, текстты, таблицæйы, схемæйы хуызы).	Рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын	- Чиныджы арæзтимæ зонгæ кæнын. Чиныгимæ кусын зонин: чингуыты хуызтæкарæдзийæ иртасын(ахуыргæнæн, науконал, аивадон); чиныджы автор чи у, уый зонин; йæ арæзт ын зонин. Хъæугæ темæ куыд ссарæн ис, раиртæстыгæ, зæрдылдаринагтæ æмæ æмбарынгæнæн дзырдутæй куыд пайда кæнын хъæуы. - Текстты æмбарынад. Текст хъуыдыйæдтыл дих кæнын. Хъуыдыйад.	Зонин: чиныджы арæзт(цъар, сæргонд, титулон сыф, иллюстраци) Арæхсын: чиныгимæ архайын, зилын æм, хъæугæ æрмæг дзы ссарын			
1	3	Дзырд. Хъуыдыйад.							
2	1	Мыртæ æмæ дамгъæтæ	Фактгæ, фæзындтæ, абстрактонæмбарынадтæ карæдзиимæ барын. Аххосæгтæ агурын æмæ сын хатдзæгтæ кæнын. Ахуыргæнæджы æххуысæй, кæнæ хибарæй ассоциатитæ агурын, модельтæ аразын	Рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын	Предмет, миниуæг æмæ архайдæвдисæг дзырдтæ.	Зонин: ныхасы хæйттæ карæдзийæ хицæн кæнын фæрстытæм гæсгæ; Арæхсын: фæрстытæн дзуаппытæ дæттынмæ. Ног дзырдтæй ныхасы пайда кæнынмæ.			
Сæрды мысинагтæ.									

3	3	<p>Хъæлæсон æмæ æмхъæлæсон мыртæ</p>	<p>Удгоймагон универсалон архайд (личностные):</p> <p>Адæймаджы раконд хъуыддаг адæймагæй хицæн кæнын зонын, алыхуызон ситуаци ты йын аргъ кæнын зонын. Адæймаджы раконд хъуыддæгтæй хорз кæнæ æвзæр рахонæн кæцыйæн ис, уый æмбарын (афтæ хи хъуыддæгтæн дæр). Хи хорз, кæнæ æвзæр миниуджытыл сæттын æмæ сæ æмбарын. Дæ райгуырæн бæстæимæ, Уæрæсеимæ дæ цы бæтты, уыцы миниуджытæ зонын æмæ сæдзурын. Дæхи хуызæн чи нæу, ахæм адæмимæ дзурын зонын, æндæр адæмы хæттыты минавæрттæн аргъ кæнын. Иумæйаг хи дарыны æгъдæутгæй пайда кæнын зонын, конфликттæй хи хъахъхъæнын. Алыхуызон ситуаци ты хи дарыны æгъдæутгæ</p>	<p>Рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын</p>	<p>Хъæлæсон æмæ æмхъæлæсон мыртæ.</p>	<p>Зонын: мыртæ дих кæнын Арæхсын: дзырдтæ уæнгтыл дих кæнынмæ, иу рæнхъæй иннæмæ хæссынмæ.</p>		
---	---	--------------------------------------	---	--	---------------------------------------	--	--	--

			<p>æвзарын зонын. Хи æвзæр миниуджытæ зонын æмæ сын дзуапп дæттын(хи æфхæрын зонын, искæйы æфхæрд æмбарын дæхи раконд æвзæр хъуыддаджы тыххæй)</p>				
4	3	<p>Зылангон æмæ æзылангон æмхъæлæсонтæ</p>	<p>Регулятивон универсалон архайд:</p> <p>Нысан æвæрын, проблемæ агурын æмæ æвæрын (урокæн, проектæн) ахуыргæнагимæ æмæ хибарæй.</p> <p>Нысан сæххæст кæныны фæрæзтæ агурын къордты кусгæйæ, кæнæ ахуыргæнæджы æххуысæй.</p> <p>Ахуыргæнæджы æххуысæй кæнæ хибарæй архайдæн пълан аразын.</p> <p>Пъланмæ гæсгæ кусын, нысанымæ йæ барын, рæдыдтæ агурын æмæ сæ раст кæнын.</p> <p>Критеритæм гæсгæ нысан сæххæст кæныны къæпхæн сбæрæг кæнын.</p>	<p>Рефлекси. Контролон урок.</p>		<p>Зонын:рацыд æрмагæй раиртæстытæ; Арæхсын: фæрстытæн дзуаппытæ дæттын,практикон æгъдауæй зонындзинæдтæй пайда кæны.</p>	

5	2	Дæргъвæтин æмхъæлæсонты растфыссынад	<p>Коммуникативон универсалон архайд:</p> <p>Хи хъуыдытæ искаемæн дзурын, аргументтæ æмæ сæ факттæй æххæст кæнын.</p> <p>Хи хъуыдытæ аивынмæ цæттæ уæвын, контр аргумент тыхджындæр куы рауайа, уæд.</p> <p>Критикон цæстæнгас химæ.</p> <p>Диалогы архайын:</p> <p>Искаемæ хъусын æмæ йæ фехъусын.</p> <p>Æндæр искæйы позици æмбарын(тексты авторимæ диалогы цæуын).</p> <p>Алыхуызон хæстæ сæххæст кæныны тыххæй фысгæ æмæ дзургæ тексттæ аразын (хибарæй æмæ ахуыргæнаегимæ).</p> <p>Коммуникативон хæстæ сæххæст кæнынæн алыхуызы ныхасы ситуацитæ аразын.</p> <p>Къæйтты,къордты кусын(лидеры, критикы,</p>	Ног æрмæг	Фæззыгон нывтæ. Зылангон æмæ æзылангон æмæ æмхъæлæсонтæ кæрæдзийæ иртасын	<p>Зонын:хъæлæсон æмæ æмхъæлæсон мыртæ, æмкъай зылангон æмæ æзылангонтæ, Арæхсын: Дзырдтæн мырон-дамгъон анализ кæнынмæ.</p>			

			æххæстгæнæджы ролы).					
			Конфликттæ мынæг кæнын, баныхас кæнын зонын, барын.					
6	3?	Дамгъæтæ гъ, дж, дз, къ, пь, ть, хь, цъ, чъ, дзырдты мидæг			Æмкъай зылангон æмæ æзылангон æмхъæлæсонтæ (в-ф, г-к, дз-ц, гъ-х, з-с, дж-ч) кæрæдзийæ иртасын.	Зонын: Арæхсын: мыртæ дыууæ къордыл дих кæнын (зыл æмæ æзыл).		
Фæззæг								
7	1	Уырыссаг æвзагæй æрбайсгæ дзырдты дамгъæтæ ё, ж, ш, щ, ь, ы, ь, э, ю, я раст кæсын æмæ фыссын.			Темæмæ гæсгæ	Зонын: раиртæст, Арæхсын: æнæрæдыдæй фыссынмæ		
8	3	Алфавит		Ног æрмæг	Дæргъæтин æмхъæлæсонты растфыссынадыл бакусын	Зонын: зонын раиртæст, Арæхсын: дæргъæтин æмхъæлæсонтæ цы дзырдты ис, уыдон æнæрæдыдæй фыссынмæ		
Æгъдау - царды бындур								

9	1	Уæнг æмæ дзырд		Рефлекси. Контролон урок.		Зонын: темæмæ гæсгæ æнæрадыдæй фыссын Арæхсын: фæрстытæн раст дзуаппытæ дæттынмæ		
10	1	Дзырдтæ иу рæнхъæй иннæмæ хæссын		Ног æрмæг	Дзырды арæзт, йæ хæйттæ. (æмбарынад) Кæрон (æмбарынад)	Зонын: дзырдарæзт, Арæхсын: дзырдты кæрон, уидаг, разæфтуан æмæ фæсæфтуан бæрæг кæнын,		
11	1	Æмхъæлæсонтæ й æмæ у кæм ис, ахæм дзырдтæ иу рæнхъæй иннæмæ хæссын		Ног æрмæг	Уидаг - иумæйаг æмбарынад. Æмуидагон дзырдтæ (раиртæст).	Зонын: раиртæст Арæхсын: æмуидагон дзырдтæ ссарынмæ		
12	1?	Дзырдтæ иу рæнхъæй иннæмæ хæсын.		Ног æрмæг	Фæсæфтуан (раиртæст). Фæсæфтуантæ -æг, -аг, - он, -дон, -джын, сæ нысаниуджытæ.	Зонын: раиртæст, фæсæфтуантæ -æг, - аг, -он, -дон, -джын, Арæхсын: дзырдты фæсæфтуантæ бæрæг кæнынмæ		

13	2?	Цавд.		Ног æрмæг	Разæфтуан (раиртæст) разæфтуантæ æнæ-, æм-, а-, ба-, ра-, æрба-, ны-, с-. Дзырдты растфыссынад.	Зонын: раиртæст, фæсæфтуантææнæ-, æм-, а-, ба-, ра-, æрба-, ны-, с-. Арæхсын: дзырдты фæсæфтуантæ бæрæг кæнынмæ		
Зымæджы нывтæ								
14	3	Дзырды лексикон нысаниуæг		Рефлекси. Контролон урок.		Зонын: диалог æмæ монолог иртасын Арæхсын: диалог аразынмæ, аив ныхас кæнынмæ		
Адæмæн зæхх у сæ дарæг								
15	2	Синонимтæ		Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын		Зонын: рацыд æрмæгæй фæрстытæн раст дзуаппытæ дæттын Арæхсын: хибарæй хæслæвæрдтæ æххæст кæнынмæ		
18	2?	Антонимтæ		Ног æрмæг		Зонын: дзырдарæзт Арæхсын: дзырды бындур сбæлвырд кæнынмæ		
Куыст -= царды цин								

19	4	Ныхасы хэйтгæ. Номдар		Рефлекси. Контролон урок.		Зонын: фæрстытæн дзуаппытæ дæттын рацыд æрмæгæй Арæхсын:		
Бинонтæ								
20	1	Стыр дамгъæ адæймæгты нæмтты		Ног æрмæг	Дзырды лексикон нысаниуæг. (иумæйаг æмбарынад)	Зонын: раиртæст Арæхсын: дзырдуатимæ кусынмæ		
21	1	Стыр дамгъæ горæтты, хъæуты, уынгты æмæ дæтты сæрмагонд нæмтты.		Ног æрмæг		Зонын: синонимтæ æмæ антонимты иумæйаг æмбарынад Арæхсын: антонимтæ æмæ синонимтæ дзырдуаты ссарынмæ		
22	1?	Стыр дамгъæ цæрæгойты нæмтты		Рефлекси. Контролон урок.		Зонын: рацыд æрмæгæй практикон æгъдауæй пайда кæнын Арæхсын: текстимæ кусынмæ		
23	1	Рацыд æрмæг фæлхат кæныны урок		Ног æрмæг	Æрдз зымæгон. Номдар, миногон, мивдисæг. (иумæйаг æмбарынад) Номдар куыд ныхасы хай) иумæйаг æмбарынад), йæ фæрстытæ, йæ ахадындзинад,	Зонын: ныхасы хэйтты иумæцаг æмбарынад Арæхсын: номдар, миногон, мивдисæг тексты мидæг бацамонынмæ		

Мæргътæ æмæ царæгойтæ - нæ хæлæрттæ									
24	5+2	Миногон		Ног æрмæг	Номдарты ивынад нымæцтæм гæсгæ: иууон æмæ бирæон нымæц.	Зонын: номдартæ нымæцтæм гæсгæ ивын Арæхсын: текстимæ кусынмæ			
Уалдзæг									
25	5	Мивдисæг		Ног æрмæг		Зонын: номдарты дих сæрмагонд æмæ иумæййаг нæмттыл Арæхсын: сæрмагонд номдартæ раст фыссынмæ			
Æрдзы фæзындтæ, æрдзы ивæнтæ									
26	1	Рацыд æрмæг фæлхат кæныны урок		Ног æрмæг		Зонын: раиртæст Арæхсын: номдарты кæрæттæ раст ивын фæрстытæм гæсгæ			
Кæм райгуырдтæн, иæхи кæм базыдтон									
27	10	Хъуыдыйад		Рефлекси. Контролон урок.	Изложени фыссыныл куыст	Зонын: тексты арæзт Арæхсын: хи ныхæстæй текст ныффсынмæ			
Мæргъты цардæй									
28	5	Рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын			Миногон куыд ныхасы хай, йæ иумæйаг	Зонын: миногоны тыххæй иумæйаг			

		кæныны урок		Ног æрмæг	нысаниуæг, фæрстытæ.	йæ	æмбарынад Арæхсын: миногонтæ хицæн кæнынмæ æндæр ныхасы хæйттæй		
--	--	-------------	--	-----------	-------------------------	----	--	--	--

Азы кæронмæ скъоладзаутæ хъуамæ базоней:

- ✓ æппæт дамгъæты нæмттæ;
- ✓ хæлæсон æмæ æмхъæлæсон, зылангон æмæ æзылангон мыртæ;
- ✓ дамгъæтæ ё, э, ю, я, ж, ш, щ;
- ✓ уæнг; цавдон æмæ æнæцавдон уæнгтæ;
- ✓ дзырды лексикон нысаниуæг;
- ✓ синонимтæ æмæ антонимтæ;
- ✓ номдар, миногон æмæ мивдисæджы æмбарынадтæ; сæ фæрстытæ;
- ✓ хъуыдыйады арзт;
- ✓ хъуыдыйады сæйраг уæнгтæ;
- ✓ æрхæцæн нысæнтты хуызтæ хъуыдыйады кæрон;
- ✓ тексты æмбарынад;

Ахуырдаутæ хъуамæ арæхсой:

- ✓ дзырдтæ алфавитон уагыл фыссын æмæ дзурынмæ;
- ✓ зыладамгъæтæ каллиграфин æгъдауæй раст фыссынмæ;
- ✓ дзырдтæ иу рæнхъæй иннæмæ уæнггай хæссынмæ;
- ✓ хъæлæсон у æмхъæлæсон у-йæ иртасынмæ;
- ✓ зылангон æмæ æзылангон æмхъæлæсонтæ кæрæдзийæ иртасынмæ;
- ✓ сæрмагонд номдарты стыр дамгъæ фыссынмæ;
- ✓ дæргъæтин æмхъæлæсонтимæ дзырдтæ раст фыссынмæ;

- ✓ мырон-дамгъон равзæрст кæнынмæ;
- ✓ дзырдты цавд æвæрынмæ;
- ✓ дзырдтæ сæ нысаниуджытæм гæсгæ хицæн кæнынмæ;
- ✓ номдартæ, миногонтæ, мивдисджытæ сæ фæрстытæм гæсгæ иртасынмæ
- ✓ хъуыдыйады сæйраг æмæ фæрссаг уæнгтæ амонынмæ;
- ✓ хъуыдыйады кæрон хъæугæ нысан æвæрынмæ;
- ✓ хъуыдыйад раст хъæлæсы уагæй кæсынмæ;
- ✓ дзырдтæ æмæ цыбыр хъуыдыйæдтæ фыссынмæ;
- ✓ тексттæ темæ бæрæг кæнынмæ æмæ йын сæргонд хъуыды кæнынмæ;
- ✓ тексттæ мидис хи ныхæстæй дзырынмæ.

Литературæ:

1. Дзампаты Л. Ирон æвзаг 3 кълас, Дзæуджыхъæу, 2015
2. Ирон æвзаджы программæ 1-11-æм кълæстæн, Дзæуджыхъæй, 2014
3. Пагæты З. 1-4 къл. Ахуыргæнинæгтæ кæсын- фыссын куыд зонинц, уымæн бæрæггæнæнтæ æвæрыны бæрцбарæнтæ. Дзæудж. 2003
4. Сидæхæты А. Дидактикон æрмæг ныхасы рæзтыл кусныæн. Дзæуджыхъæу, 2013.
5. Дзытиаты Э. Гæбæраты Р. Диктанттæ æмæ сфæлдыстадон куыстытæ ирон æвзагæй. 1-2 кълæстæн. Дзæуджыхъæу. 2011